

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل پنجاه و هشتم

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۱۵، ۲

تاریخ: ۱۳۹۵/۲/۲۵

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل پنجاه و هشتم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۱۵،۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۲/۲۵

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

اصل پنجاه و هشتم.....	۳.....
۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....	۳.....
۱-۱- لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول سال ۱۳۶۰.....	۳.....
۱-۲- لایحه الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی.....	۳.....
۱-۳- لایحه جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق و ضبطی قطعیت‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب‌متواری.....	۶.....
۱-۴- طرح قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه.....	۷.....
۱-۵- لایحه نحوه وصول مالیات مشاغل.....	۹.....
۱-۶- لایحه کار.....	۱۳.....
۱-۷- لایحه اصلاح موادی از قانون مدنی.....	۱۳.....
۱-۸- طرح تشکیل شورای عالی اشتغال.....	۱۴.....
۱-۹- لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور.....	۱۷.....
۱-۱۰- طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸.....	۱۷.....
۱-۱۱- طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش.....	۱۸.....
۱-۱۲- طرح هیئت منصفه.....	۱۸.....
۱-۱۳- طرح اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران.....	۱۸.....
۱-۱۴- لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری.....	۱۹.....
۱-۱۵- طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۵.....	۱۹.....
۱-۱۶- لایحه مالیات بر ارزش افزوده.....	۲۰.....
۱-۱۷- لایحه ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد.....	۲۱.....
۱-۱۸- طرح افشاء نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز.....	۲۱.....
۱-۱۹- طرح تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور.....	۲۲.....
۱-۲۰- لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰).....	۲۳.....

- ۱-۲۱- طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان..... ۲۴
- ۱-۲۲- طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی... ۲۵
- ۱-۲۳- طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی... ۲۶
- ۱-۲۴- طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه های سیاسی..... ۲۹
- ۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه های مصوب هیئت وزیران..... ۲۹
- ۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان..... ۲۹
- ۳-۱- استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری و نسبت آن با امور اجرایی قوه قضائیه..... ۲۹
- ۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی..... ۳۲
- ۴-۱- استعلام وزیر تعاون نسبت به نحوه رفع تداخل وظایف وزارت تعاون با وزارت جهاد سازندگی..... ۳۲
- ۴-۲- معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران نسبت به نقض قوانین دائم توسط قوانین بودجه سالانه..... ۳۳
- ۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان..... ۳۶

اصل پنجاه و هشتم

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحل که در اصول بعد می‌آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۲۴۶۸ مورخ ۱۳۶۰/۳/۱۷ شورای نگهبان در خصوص لایحه اجازه انجام هزینه‌های کشور در چهار ماهه اول سال ۱۳۶۰، مصوب ۱۳۶۰/۳/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱-۱- تبصره چهار ماده واحده که (۲۵) میلیارد ریال اعتبار برای جهاد سازندگی منظور داشته است، اگر مورد حسابرسی دیوان محاسبات قرار نگیرد، با اصل ۵۵ قانون اساسی مغایرت دارد و از لحاظ اینکه چگونگی عملیات اجرایی جهاد در رابطه با اصل ۶۰ مشخص نیست، با اصل مذکور مغایرت دارد و در تبصره (۹)، اجازه کمیسیون برنامه و بودجه مجلس اگر به عنوان تصویب باشد، طبق قانون اساسی با مجلس شورای اسلامی است و اگر به عنوان اجازه‌نامه باشد، نوعی دخالت قوه مقننه در قوه مجریه می‌باشد که خلاف قانون اساسی است. از جهت موازین اسلامی با توجه به ضرورت‌های فعلی به اکثریت آراء مورد تأیید قرار گرفت. بدیهی است در مورد وام‌ها ضوابط شرعی مراعات و کمال دقت در اجتناب از اسراف و تبذیر بیت‌المال انجام خواهد شد.^(۱)

۲-۱- نظر شماره م/۲۷۰۶ مورخ ۱۳۶۰/۴/۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۱/۱/۲۰، مصوب ۱۳۶۰/۳/۱۷ کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی:

۱-۲-۱- «لایحه الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی امور گمرکی» چون طبق سوابقی که از مجلس شورای اسلامی فرستاده شده به استناد ماده (۵۹) قانون امور گمرکی مصوب ۳۰ خرداد ۱۳۵۰ تصویب شده است^(۲) و کمیسیونی که طبق قانون مذکور حق تصویب این

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و پنجم، شماره ۱-۲-۱.

۲. متن نامه شماره ۷۹۷- ق مورخ ۱۳۶۰/۳/۲۳ مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان در خصوص

آیین نامه را داشته کمیسیون مجلس شورای طاغوتی است و کمیسیون مجلس شورای اسلامی قائم مقام آن نمی باشد، به نظر می رسد که باید اختیار تصویب این ماده الحاقی به کمیسیون از جانب مجلس شورای اسلامی مستقلاً داده شود و اگر این اختیار را مجلس شورای اسلامی داده است، عبارت به استناد ماده (۵۹) مغایر آن می باشد. متمنی است دستور فرمایید در این ماده تجدید نظر لازم با توضیح کافی بدهند.^(۱)

→

لایحه الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین نامه اجرایی امور گمرکی به شرح زیر است:

شورای محترم نگهبان

نامه شماره ۴۸۹۳۴ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۱۷ دولت راجع به الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی که به استناد ماده (۵۹) قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۰/۳/۳۰ و ماده (۳۹۷) آیین نامه قانون مذکور مصوب ۱۳۵۱/۱/۲۰ کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی، به تصویب کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی رسیده است، در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی برای رسیدگی و اظهار نظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می گردد.

۱. ماده واحده - کشف هر نوع خلاف قبل و یا بعد از ترخیص و خروج کالا از گمرک که متضمن زیان مالی دولت بوده و مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و یا سود بازرگانی یا عوارض یا هزینه و یا هر نوع حقوق دیگر باشد، جریمه متعلقه حسب مورد بر طبق ملحقات ذیل ماده (۲۶۸) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی باید وصول گردد.

تبصره ۱- علاوه بر رعایت مواد مندرج در ملحقات ذیل ماده (۲۶۸) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی عدم قید توضیحات کامل از لحاظ مشخصات کالا در اظهارنامه تسلیمی به گمرک و همچنین اشتباه در محاسبات که حاصل آن زیان مالی دولت را در برداشته باشد اعم از اینکه قبل یا بعد از خروج کالا از گمرک کشف گردد مستلزم اخذ جریمه از ده تا صد درصد مابه التفاوت خواهد بود.

قرارات این ماده از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

نامه شماره ۸۸۸- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۶ رئیس مجلس به شورای نگهبان، در ارتباط با نظر شماره م/۲۷۰۶ مورخ ۱۳۶۰/۴/۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۱/۱/۲۰، مصوب ۱۳۶۰/۳/۱۷ کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی:

... علاوه بر اختیار تصویب بعضی از لوائح، طرح ها و آیین نامه ها که به موجب اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی از طرف مجلس شورای اسلامی به کمیسیون های مربوط تفویض می گردد، در بعضی موارد به موجب قوانین مصوب این اختیار به کمیسیون های مربوط داده شده است. از آنجا که قوانین قبلی تا نسخ آن قابل اجرا است، بنابراین حقوقی که به موجب آن قوانین تفویض شده است نیز جنبه قانونی داشته و قابل اجرا است و مواردی از این قبیل هم که در دستور کار مجلس قرار گرفته از طرف نمایندگان به علت پیش بینی در قوانین، ضرورتی به طرح و ارجاع آن از طرف مجلس دیده نشده است و نظر این بوده است که کماکان تصویب یا رد این موارد طبق قانون با کمیسیون مربوط است.

به نظر می رسد تأیید آن شورای محترم در خصوص اصلاح رقم مذکور در ماده (۲۵) آیین نامه معاملات

←

دولتی که طی نامه شماره م/۲۷۰۴ مورخ ۶۰/۳/۲۶ اعلام شده متوجه منظور بالا و حقی بوده که قانون به کمیسیون تفویض کرده است.

با توضیحات فوق و ارسال مجدد مصوبه کمیسیون امور اقتصادی و دارایی، خواهشمند است نظر آن شورای محترم را در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی اعلام فرمایند.

نظر شماره ۲۹۳۴ مورخ ۱۳۶۰/۴/۲۳ شورای نگهبان در خصوص نامه شماره ۸۸۸- ق مورخ ۱۳۶۰/۴/۱۶ رئیس مجلس شورای اسلامی:

مطابق اصل ۵۸ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای اسلامی است و طبق اصل ۸۵ مجلس نمی‌تواند اختیار قانون‌گذاری را به شخص یا هیئتی واگذار کند و تنها در موارد ضرورت ممکن است اختیار وضع بعضی از قوانین را به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، آن هم با تعیین مدت معین برای اجرا به صورت آزمایشی و قید اینکه تصویب نهایی با خود مجلس است؛ بنابراین در نظام جمهوری اسلامی و در سایه حکومت قانون اساسی جمهوری اسلامی هنگامی کمیسیون‌های داخلی مجلس می‌توانند به وضع برخی از قوانین بپردازند که این اختیار صریحاً از ناحیه مجلس شورای اسلامی به آنها تفویض گردد.

ماده (۵۹) قانون امور گمرکی مصوب خردادماه ۵۰ و ماده (۳۹۷) آیین‌نامه اجرایی قانون مزبور مصوب فروردین‌ماه ۵۱، حق تصویب آیین‌نامه و یا تغییر و اصلاح آن را به کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی واگذار کرده، در حالی که با تغییر رژیم موضوع ماده (۵۹) و (۳۹۷) قانون و آیین‌نامه امور گمرکی متغی شد؛ زیرا دیگر کمیسیون دارایی مجلس شورای ملی وجود خارجی ندارد، بلکه مجلسی جدید در نظامی جدید و کمیسیون‌هایی به سبک جدید به وجود آمده است و همان‌طور که در نامه م/۲۷۰۴ مورخ ۶۰/۴/۳ شورای نگهبان اشاره شده مجلس شورای اسلامی جانشین کمیسیون مجلس شورای ملی سابق نمی‌باشد و بنابراین ماده (۵۹) قانون و (۳۹۷) آیین‌نامه امور گمرکی به لحاظ انتفای موضوع شامل کمیسیون دارایی مجلس شورای اسلامی نمی‌شود و چنانچه کمیسیون بخواهد امری را تصویب کند باید طبق اصل ۸۵ قانون اساسی از مجلس اختیار گرفته باشد و اینکه در نامه شماره م/۲۷۰۴ مورخ ۶۰/۴/۲۶ شورای نگهبان اصلاح رقم مذکور در ماده (۲۵) آیین‌نامه معاملات دولتی تأیید شده، از این جهت بود که سوابق امر به طور کامل از مجلس ارسال نشده بود و شورای نگهبان با این تصور که مجلس شورای اسلامی حق تصویب را به کمیسیون واگذار نموده، آن را تأیید کرده است.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۰/۹/۲ کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: لایحه شماره ۴۸۹۳۴ مورخ ۱۳۵۹/۱۲/۱۷ دولت در خصوص الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی که بنا بر تصمیم مجلس شورای اسلامی در جلسه روز دوشنبه ۱۳۶۰/۷/۱۳ تصویب آن طبق اصل هشتاد و پنجم قانون اساسی به کمیسیون امور اقتصادی و دارایی تفویض شده بود، تا پس از تصویب برای مدت سه سال به صورت آزمایشی به مرحله اجرا درآید، در جلسه روز دوشنبه مورخ ۱۳۶۰/۹/۲ عیناً به تصویب کمیسیون مذکور رسید که در اجرای اصل نود و چهارم قانون اساسی جهت بررسی و اظهارنظر آن شورای محترم به پیوست ارسال می‌گردد.

ماده واحده- کشف هر نوع خلاف قبل و یا بعد از ترخیص و خروج کالا از گمرک که متضمن زیان

۳-۱- نظر شماره ۴۸۰۶ مورخ ۱۳۶۱/۴/۲۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه جمع‌آوری و فروش کالای متروکه، قاچاق و ضبطی قطعی‌یافته و کالای قاچاق بلاصاحب و صاحب‌متواری مصوب ۱۳۶۱/۴/۲۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۳-۱- اطلاق ماده واحده در مورد واریز وجوه مربوط به فروش کالاهای غیردولتی به خزانه دولت از نظر انطباق با موازین شرعی به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید. همچنین جمله اخیر ماده واحده که مقرر می‌دارد «کلیه قوانین مغایر آن

→

مالی دولت بوده و مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و یا سود بازرگانی یا عوارض یا هزینه و یا هر نوع حقوق دیگر باشد، جریمه متعلقه حسب مورد بر طبق ملحقات ذیل ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی باید وصول گردد.

تبصره ۱- علاوه بر رعایت مواد مندرج در ملحقات ذیل ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی، عدم قید توضیحات کامل از لحاظ مشخصات کالا در اظهارنامه تسلیمی به گمرک و همچنین اشتباه در محاسبات که حاصل آن زیان مالی دولت را در برداشته باشد، اعم از اینکه قبل یا بعد از خروج کالا از گمرک کشف گردد مستلزم اخذ جریمه از ده تا صد درصد مابه‌التفاوت خواهد بود. مقررات این ماده از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۵۸ برطرف شده است. لیکن مصوبه اصلاحی، از جهتی دیگر (مغایرت با شرع)، به شرح زیر با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است:

نظر شماره ۴۰۱۴ مورخ ۱۳۶۰/۹/۱۸ شورای نگهبان در خصوص لایحه الحاقیه ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی مصوب ۱۳۵۱/۱/۲۰، مصوب ۱۳۶۰/۹/۲ کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس شورای اسلامی: ... انطباق آن قسمت از تبصره ماده واحده لایحه مزبور که «اشتباه در محاسبات» را مستلزم اخذ جریمه می‌داند، با موازین شرع به تأیید اکثریت فقهای شورای نگهبان نرسید و لایحه جهت تجدیدنظر از این حیث اعاده می‌شود.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۰/۱۰/۱۴ کمیسیون امور اقتصادی و دارایی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: ماده واحده- کشف هر نوع خلاف قبل و یا بعد از ترخیص و خروج کالا از گمرک که متضمن زیان مالی دولت بوده و مستلزم اخذ تفاوت حقوق گمرکی و یا سود بازرگانی، یا عوارض، یا هزینه و یا هر نوع حقوق دیگر باشد جریمه متعلقه حسب مورد بر طبق ملحقات ذیل ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی باید وصول گردد.

تبصره- علاوه بر رعایت مواد مندرج در ملحقات ذیل ماده (۲۶۸) آیین‌نامه اجرایی قانون امور گمرکی، عدم قید توضیحات کامل از لحاظ مشخصات کالا در اظهارنامه تسلیمی به گمرک و همچنین خلاف در محاسبات که حاصل آن زیان مالی دولت را در برداشته باشد، اعم از اینکه قبل یا بعد از خروج کالا از گمرک کشف گردد مستلزم اخذ جریمه از ده تا صد درصد مابه‌التفاوت خواهد بود. مقررات این ماده از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

از جمله آیین نامه اجرایی... الخ» اگر منظور از کلمه «آن»، آیین نامه مصوب هیئت دولت باشد به ترتیبی که کلیه قوانین مغایر آیین نامه مصوبه ملغی گردد، به نظر اکثریت اعضای شورای نگهبان مغایر قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۴-۱- نظر شماره ۳۳۰ مورخ ۱۳۶۳/۲/۳ شورای نگهبان در خصوص طرح قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه^(۲) مصوب ۱۳۶۳/۱/۱۴ مجلس شورای اسلامی:

۴-۱-۱- در ماده اول^(۳) نظر به اینکه مستفاد از آن این است که قانونیت یافتن

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸-۱.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح قانونی در خصوص تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون، سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تغییر نام می یابد و امور ذیل با نظر ولی فقیه به عهده این سازمان واگذار می گردد:

۱- اداره امور موقوفات اعم از عام و خاص که فاقد متولی بوده یا مجهول التولیه است.

۲- نظارت بر کلیه اعمال متولیان و نظارت در موقوفات عامه و خاصه و درآمدها و مصارف آنها

۳- اداره امور اماکن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای اداره آنها داده نشده است، به استثنای مساجد و مدارس دینی و تکایا

۴- اداره امور مؤسسات و انجمن های خیریه ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذی صلاح به سازمان محول شده یا بشود.

۵- اداره یا نظارت بر مؤسسات و انجمن های خیریه ای که به تشخیص دادستان هر محل و شورای مرکزی اوقاف فاقد مدیر یا عدم صلاحیت اداره یا نظارت آن باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه)

۶- انجام امور مربوط به گورستان های متروکه موقوفه ای که متولی معین ندارد و اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها

۷- کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی.

تبصره- بقاع متبرکه حضرت رضا علیه السلام و حضرت احمد بن موسی (شیراز) و حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم (ع) و موقوفات مربوط به آنها که متولی خاص نداشته باشد و موقوفاتی که برای اداره هر کدام آنها از طرف ولی فقیه نایب التولیه تعیین شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر این صورت اداره آنها با سازمان خواهد بود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۳/۵/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- از تاریخ تصویب این قانون، سازمان اوقاف به سازمان حج و اوقاف و امور خیریه تغییر نام می یابد و امور ذیل به عهده این سازمان واگذار می گردد:

قانون، معلق بر اذن ولی فقیه است با قانون اساسی مغایرت دارد. لازم به تذکر است که برای مشروعیت یافتن مداخلات سازمان با عدم محذور تعلیق، ممکن است در قانون برای سرپرست سازمان، صلاحیت شرعی او را در مداخله در امور اوقاف شرط نمایند، مثل اینکه مجاز در تصرف در امور حسبیه از جانب فقیه باشد.

→

- ۱- اداره امور موقوفات عام که فاقد متولی بوده یا مجهول التولیه است و موقوفات خاصه در صورتی که مصلحت وقف و بطون لاحق و یا رفع اختلاف موقوف علیهم متوقف بر دخالت ولی فقیه باشد.
- ۲- اداره امور اماکن مذهبی اسلامی که ترتیب خاصی برای اداره آنها داده نشده است، به استثنای مساجد و مدارس دینی و تکایا
- ۳- اداره امور مؤسسات و انجمن های خیریه ای که از طرف دولت یا سایر مراجع ذی صلاح به سازمان محول شده یا بشود.
- ۴- اداره مؤسسات و انجمن های خیریه ای که به تشخیص دادستان محل فاقد مدیر باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه)، ضمّ امین در مؤسسات و انجمن های خیریه ای که به تشخیص دادستان محل مدیر آن فاقد صلاحیت باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) و همچنین است در صورت نبودن یا عدم صلاحیت ناظر (در مواردی که ناظر پیش بینی نشده باشد).
- ۵- انجام امور مربوط به گورستان های متروکه موقوفه ای که متولی معین ندارد و اتخاذ تصمیم لازم در مورد آنها
- ۶- کمک مالی در زمینه تبلیغ و نشر معارف اسلامی.

تبصره ۱- سرپرست سازمان باید از طرف ولی فقیه مجاز در تصدی اموری که متوقف بر اذن ولی فقیه است باشد.

تبصره ۲- بقاء متبرکه حضرت رضا علیه السلام و حضرت احمد بن موسی (شیراز) و حضرت معصومه و حضرت عبدالعظیم (ع) و موقوفات مربوط به آنها که متولی خاص نداشته باشد و موقوفاتی که برای اداره هر کدام آنها از طرف ولی فقیه نایب التولیه تعیین شده یا بشود از شمول این قانون مستثنی است و در غیر این صورت اداره آنها با سازمان خواهد بود.

نظر شماره ۱۶۱۸ مورخ ۱۳۶۳/۵/۳۱ شورای نگهبان در خصوص طرح قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه مصوب ۱۳۶۳/۵/۲۵ مجلس شورای اسلامی:

در ذیل بند (۴) ماده (۱)، ظاهراً جمله (در مواردی که ناظر پیش بینی شده باشد) اشتهاً (در مواردی که ناظر پیش بینی نشده باشد) نوشته شده است که باید اصلاح شود و چنانچه اشتباه نباشد، مغایر با موازین شرعی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۳/۸/۱۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- ...

۴- اداره مؤسسات و انجمن های خیریه ای که به تشخیص دادستان محل فاقد مدیر باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه)، ضمّ امین در مؤسسات و انجمن های خیریه ای که به تشخیص دادستان محل مدیر آن فاقد صلاحیت باشد (تا تعیین تکلیف از طرف دادگاه) و همچنین است در صورت نبودن یا عدم صلاحیت ناظر (در مواردی که ناظر پیش بینی شده باشد).

۱-۵- نظر شماره ۴۱۶۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه نحوه وصول مالیات مشاغل^(۱) مصوب ۱۳۶۴/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۵-۱- با توجه به اینکه مطابق بودن قوانین مالیاتی دوره طاغوت با موازین شرع و قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از طریق مجلس شورای اسلامی و شورای نگهبان محرز نشده، بررسی این ترتیبات در ارتباط با آن قوانین از سوی شورای نگهبان موجه نیست. لازم به تذکر است که صرف نظر از این اشکال، در این قانون بعض موارد وجود دارد که فی حد نفسه نیز مورد اشکال است.^(۲)

۱. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه افزایش مالیات مشاغل» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده واحده- از اول دی ماه ۱۳۶۴ ارائه هر نوع خدمات توسط وزارتخانه‌های بازرگانی، صنایع، صنایع سنگین و معادن و فلزات و شرکت‌ها و مؤسسات تابعه و وابسته به آنها و مراکز تهیه و توزیع وابسته به وزارت بازرگانی و همچنین بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران به واحدهای شغلی مشمول مواد (۵۹) و (۶۳) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی و نیز دریافت سهمیه از شرکت‌های تعاونی تهیه و توزیع، منوط به داشتن کارت شناسایی مالیاتی و ارائه آن می‌باشد. شرکت مخابرات جمهوری اسلامی ایران و شرکت‌ها و سازمان‌های برق و آب منطقه‌ای و نفت و گاز مکلفند حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز از تاریخ اعلام وزارت امور اقتصاد و دارایی خدمات خود را نسبت به واحدهای شغلی مشمول مواد فوق‌الذکر که در موعد مقرر به تکالیف مذکور در تبصره یک این ماده عمل نمایند قطع کنند.

تبصره ۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است برای مؤدیان موضوع این ماده که تا پایان آذرماه ۱۳۶۴ به ترتیب زیر عمل کنند کارت شناسایی مالیاتی صادر و به آنها تسلیم نماید:

الف- مالیات‌های قطعی شده لغایت عملکرد سال ۱۳۶۲ را پرداخت یا ترتیب پرداخت آن را بدهند.

ب- (۵۰٪) مالیات‌های مطالبه شده قطعی نشده لغایت عملکرد سال ۱۳۶۲ را با احتساب پرداختی قبلی به صورت علی‌الحساب پرداخت یا ترتیب پرداخت آن را بدهند.

تبصره ۲- مسئولانی که بنا به اعلام وزارت امور اقتصاد و دارایی از اجرای تکلیف مقرر در این قانون خودداری نمایند در صورتی که مشمول قانون رسیدگی به تخلفات اداری باشند طبق قانون مذکور و در غیر این صورت به حکم مراجع قضایی به مجازات‌های مقرر محکوم خواهند شد. در هر دو مورد فوق‌الذکر چنانچه عدم اجرای تکلیف مقرر در این قانون سبب ورود خسارت به دولت شده باشد، به حکم مراجع قضایی مسئول جبران خسارت وارده نیز خواهند بود.

تبصره ۳- وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌تواند در مورد مشاغلی که مکلف به نگاهداری دفاتر قانونی نیستند مالیات هر یک از سنوات عملکرد سال ۱۳۶۰ و بعد را در صورتی که تا تاریخ تصویب این قانون به مرحله قطعیت نرسیده باشد و مؤدیان موضوع آن مشاغل دارای اتحادیه یا صنفی باشند با نظر اتحادیه و در غیر این صورت رأساً به طور مقطوع تعیین و وصول نماید و در مواردی که معلوم شود مؤدی در مدتی از

→

سال فعالیت نداشته است و این امر مورد تأیید هیئت سه نفری موضوع ماده (۹) لایحه قانونی راجع به اصلاح پاره‌ای از مواد قانون مالیاتهای مستقیم مصوب ۵۹/۳/۳ شورای انقلاب جمهوری اسلامی قرار گیرد مالیات مربوط با احتساب معافیت مقرر به نسبت مدت اشتغال وصول خواهد شد.

تبصره ۴- مهلت تسلیم اظهارنامه مالیاتی و پرداخت عملکرد سال ۱۳۶۳ مؤدیان موضوع ماده (۶۳) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب اسفندماه ۱۳۴۵ و اصلاحیه‌های بعدی به مدت یک ماه تمدید می‌شود.

نامه شماره ۱۷۲۸۴/۵۸۰.د.م. مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۶ رئیس مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان:

عطف به نامه شماره ۴۱۶۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴ لطفاً به نکات زیر توجه فرمایید:

۱- چون در این نامه اظهار نظری نسبت به مصوبه مجلس شورای اسلامی نشده، پس از گذشت مهلت قانونی، ممکن است تکلیف اینجانب ابلاغ مصوبه باشد.

۲- اگر منظور از این نامه رد کردن مصوبه باشد به این دلیل که صحت قوانین پایه این مصوبه برای آن شورای محترم محرز نیست، این فتح باب خطرناکی برای نظام اسلامی است؛ زیرا روشن است که اکثر قوانین نظام گذشته از این جهت وضع مشابهی دارند و بیشتر مصوبات مجلس در رابطه با آنها است.

۳- اگر این استدلال برای رد مصوبه کافی است چرا مثلاً قانون بودجه کل کشور که بر اساس همین قوانین جاری تنظیم می‌شوند مورد تأیید قرار می‌گیرد.

۴- هر چه باشد آن قوانین امروز در جامعه ما مطاع و محور عمل ما است و شما می‌دانید که اصلاح آنها در زمان محدودی عملی نیست.

۵- شما اطلاع دارید که کل قوانین مالیات در مجلس شورای اسلامی در دست بررسی است و برای تأیید در آینده به شورای نگهبان ارجاع خواهد شد.

۶- خواهشمند است اگر مخالفتی با قانون اساسی یا شرع مقدس در این مصوبه با قطع نظر از قوانین مالیات جاری فعلی می‌بینید مرقوم فرمایید.

در خاتمه اگر درباره مسئله مورد تذکر این نامه ابهامی می‌بینید از مقام محترم رهبری کسب تکلیف فرمایید و توجه داشته باشید که اگر این باب اعتراض به مصوبات مجلس باز شود ناچاریم به کلی مجلس را تعطیل کنیم.

نامه شماره ۴۲۰۲ مورخ ۱۳۶۴/۵/۲۰ شورای نگهبان به رئیس مجلس شورای اسلامی:

عطف به نامه شماره ۱۷۲۸۴/۵۸۰.د.م. مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۶ و پیرو نامه شماره ۶۱۴۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴، توضیحاً خاطر شریف را مستحضر می‌دارد همان‌طور که در بند (۲) نامه اشاره فرموده‌اید منظور از نامه شماره ۴۱۶۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴ این شورا اعلام رد مصوبه بر اساس این دلیل است که قانون طاغوتی مالیات‌های مستقیم که بیش از سیصد ماده است و کل لایحه نحوه وصول مالیات مشاغل در ارتباط با آن و حاکمیت قانونی آن است فی حد نفسه و اصالتاً اعتبار شرعی ندارد، مگر آنکه با تصویب مجلس شورای اسلامی طبق اصل ۷۲ و تأیید شورای نگهبان شرعی و لازم‌الاجرا شود.

علی‌هذا پیش از کسب اعتبار شرعی قانون پایه، اظهار نظر در این لایحه موجه نیست. بدیهی است فرق است بین قانونی که کمافی‌السابق اجرا می‌شود و لغو و یا اصلاح آن تحت بررسی است و قانون

←

طاغوتی که پایه پیشنهادی مجلس قرار می‌گیرد که در صورت دوم، قبل از اینکه قانون پایه در نظام جمهوری اسلامی کسب اعتبار کرده باشد نمی‌توان به طور فرعی در جهت کامل کردن حاکمیت آن لایحه یا طرحی را تصویب نمود.

به هر حال مقصود از نامه شماره ۴۱۶۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴ رد مصوبه است و از این نظر هیچ باب خطرناکی به روی نظام فتح نخواهد شد و قیاس قانون بودجه به این از جهات متعدد مع الفارق است که من جمله از فوارق آن این است که هدف از قانون بودجه، حاکمیت دادن به قوانین دیگر و تأیید بر اجرای آنها نیست، فقط در ارتباط با قوانین مورد عمل، دخل و خرج کشور را تعیین می‌نماید، به خلاف مثل این قانون که هدف صریح و مستقیم و کل محتوای آن حاکمیت دادن قانون طاغوتی و اجرای آن است.

در خاتمه لازم می‌دانم از باب اینکه ذکر نعمت‌های الهیه موجب بقای نعمت و زیاد شدن آن است عرض کنم در دوره طاغوت مجلس فرمایشی به اصطلاح شورای ملی با ملاک‌ها و معیارهایی که به طور کامل ضد ملاک‌ها و معیارهای مقدس مجلس شورای اسلامی بود آن مجلس نه فقط نسبت به انطباق قوانین با موازین شرع و فقه اسلام بی‌تفاوت و لا بشرط بود، بلکه الغاء رسمی احکام شرع و مطرح نبودن حلال و حرام الهی را کاملاً نصب‌العین قرار داده و در این رابطه بود که قوانین هر چه بیشتر غربی و غیراسلامی را به تصویب می‌رساند، ولی در این مجلس اسلامی الحمدلله از برکت انقلاب اسلامی و به موجب قانون اساسی و تأکیدات بلیغ و مکرر رهبر معظم انقلاب، پایه اساس و احکام شرع مقدس و تجدید و تحکیم شخصیت اسلامی کشور است و امید است با دقت‌ها و مراقبت‌هایی که از سوی مجلس شورای اسلامی و نمایندگان محترم انجام می‌شود قوانینی به تصویب می‌رسد که این ایمان را در جامعه مسلمان و متعهد و انقلابی ما رسوخ دهد که قوانین نسخه دوم فقه سنتی است یقیناً اکثریت قریب به اتفاق جامعه خود را متعهد می‌دانند که در اجراء آن با مجریان همکاری لازم را می‌نمایند، در پرداخت بدهی‌ها به دولت خود را مدیون شرعی و مدیون اسلام می‌شمارند.

آنچه مسلم است جلب اعتماد مردم و پرهیز از موجبات ضعف ایمان به این اصالت اسلامی کارساز است، ایمانی که تاکنون انقلاب عظیم اسلامی را از خطرات بزرگ و از پا درآورنده نجات داده پیروز نموده است.

بنابراین از شخص جناب‌عالی که امروز یکی از بزرگترین و پرمسئولیت‌ترین مقامات نظام را عهده‌دار می‌باشید توقع این است که شورای نگهبان [را] در همکاری با خودتان در پیشبرد اهداف اصولی یاری نمایید و توجه داشته باشید که هر چه بیشتر بر احکام شرع محافظت اظهار شود اگر چه در کوتاه مدت زحمات و خساراتی هم به بار آورد، در درازمدت بیش از اینها ثمرات نگهدارنده و سازنده خواهد داشت.

نامه شماره ۱۸۹۱۲/۲۵۰/د.م مورخ ۱۳۶۴/۸/۱۴ رئیس مجلس شورای اسلامی به شورای نگهبان:

عطف به نامه‌های شماره ۴۲۰۲ مورخ ۱۳۶۴/۵/۲۰ و ۴۱۶۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴، موضوع در جلسه رسمی مجلس مطرح شد. به دلیل اینکه موارد اشکال شورای نگهبان که در ذیل نامه ۴۱۶۱ مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۴ به طور مبهم آمده و در مذاکرات بین کمیسیون و شورای نگهبان به طور مشروح بیان شده، لازم است در نامه رسمی شورای نگهبان به مجلس قید شود؛ لایحه را کد ماند تا اینکه نظرات شورا به طور رسمی به مجلس برسد.

خواهشمند است سریعاً نظرات شورای محترم نگهبان را که به طور مبهم در ذیل نامه آمده به صورت مشخص ارسال دارید تا رفع اشکالات بشود.

نظر شماره ۴۸۲۶ مورخ ۱۳۶۴/۹/۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه نحوه وصول مالیات مشاغل مصوب ۱۳۶۴/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

عطف به نامه‌های شماره ۱۸۹۱۲/۲۵۰ د.م مورخ ۱۳۶۴/۸/۱۴ و شماره ۱۷۲۸۴/۵۸۰ د.م مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۶ و شماره ۱۵۰۴/ق مورخ ۱۳۶۴/۵/۱۳ و پیرو نامه شماره ۴۱۶۱ مورخ ۶۴/۵/۱۴ و شماره ۴۲۰۲ مورخ ۱۳۶۴/۵/۲۰، نظر اکثریت فقهای شورای نگهبان در مواردی که در ذیل نامه شماره ۴۱۶۱ مورخ ۶۴/۵/۱۴ اشاره شده است به شرح ذیل است:

- ۱- اطلاق منوط بودن ارائه هر نوع خدمات از لحاظ اینکه شامل خدمات عمومی که با فعالیت‌های شغلی ارتباط ندارد می‌شود،
 - ۲- الزام کلیه صاحبان مشاغل به دریافت کارت شناسایی مالیاتی اگر چه رأساً خود را مشمول مالیات ندانند،
 - ۳- الزام بر پرداخت مالیات قطعی‌نشده،
 - ۴- قبول تشخیص یک طرفه در صورتی که مؤدی دارای اتحادیه صنفی نباشد
- با موازین شرع مغایرت دارد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۶۴/۱۰/۱۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده واحده- وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است برای مؤدیان موضوع ماده (۵۹) و ماده (۶۳) (اصلاحی مصوب ۱۳۶۱/۷/۲۹) قانون مالیات‌های مستقیم که تا پایان بهمن‌ماه سال ۱۳۶۴ مالیات‌های قطعی‌شده لغایت عملکرد سال ۱۳۶۲ را پرداخت یا ترتیب پرداخت آن را بدهند کارت شناسایی مالیاتی صادر و به آنها تسلیم نماید.

تبصره ۱- مهلت اعتبار کارت شناسایی مالیاتی یک سال از تاریخ صدور است و تمدید آن منوط به پرداخت یا ترتیب پرداخت مالیات‌های قطعی‌شده تا تاریخ تمدید خواهد بود.

تبصره ۲- در صورتی که مؤدیان مشمول این قانون در موعد مقرر به تکلیف مذکور در متن ماده و تبصره (۱) در مورد پرداخت یا ترتیب پرداخت مالیات‌های قطعی‌شده عمل ننمایند ارائه خدمات در ارتباط مستقیم با فعالیت‌های شغلی و نیز انجام معامله با آنها توسط وزارتخانه و مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی و نهادهای انقلاب اسلامی و سازمان‌ها و شرکت‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است و همچنین اعطای سهمیه توسط اتحادیه‌های صنفی و شرکت‌های تعاونی تهیه و توزیع به مؤدیان مزبور با اعلام وزارت امور اقتصادی و دارایی حسب مورد قطع و یا ممنوع خواهد شد.

تبصره ۳- مسئولانی که بنا به اعلام وزارت امور اقتصادی و دارایی از اجرای تکلیف مقرر در این قانون خودداری نمایند در صورتی که مشمول قانون رسیدگی به تخلفات اداری باشند طبق قانون مذکور و در غیر این صورت به حکم مراجع قضایی به مجازات‌های مقرر محکوم خواهند شد. در هر دو مورد فوق‌الذکر چنانچه عدم اجرای تکلیف مقرر در این قانون سبب ورود خسارت به دولت شده باشد به طوری که موجب ضمان شود، به حکم مراجع قضایی مسئول جبران خسارت وارده نیز خواهند بود.

تبصره ۴- وزارت امور اقتصادی و دارایی می‌تواند در مورد مشاغلی که مکلف به نگاهداری دفاتر

۱-۶- نظر شماره ۹۸۵۵ مورخ ۱۳۶۶/۹/۱۹ شورای نگهبان در خصوص لایحه کار مصوب ۱۳۶۶/۸/۲۴ مجلس شورای اسلامی:

۱-۶-۱- در ماده (۱۴۸)^(۱) نظر به اینکه به قانون تأمین اجتماعی زمان طاغوت ارجاع شده و قانون مذکور از طریق مجلس شورای اسلامی مراحل تصویب را طی نکرده است قابل تأیید نیست.

۱-۷- نظر شماره ۱۷۰۴ مورخ ۱۳۷۰/۶/۶ شورای نگهبان در خصوص لایحه اصلاح موادی از قانون مدنی مصوب ۱۳۷۰/۵/۲۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۷-۱- تبصره (۱) ماده (۱) که روزنامه رسمی را موظف نموده در صورت استنکاف رئیس جمهور از امضاء یا ابلاغ قانون نسبت به انتشار قانون مبادرت ورزد، از آن جهت که روزنامه رسمی مقام رسمی و اجرایی نیست و پیش‌بینی نشده چه مقام

→

قانونی نیستند با احتساب معافیت‌های مقرر، مالیات هر یک از سنوات عملکرد سال ۱۳۶۰ و بعد را در صورتی که تا تاریخ تصویب این قانون به مرحله قطعیت نرسیده باشد و مؤدیان موضوع آن مشاغل دارای اتحادیه یا صنفی باشند با نظر اتحادیه به طور مقطوع تعیین و وصول نماید و در مواردی که معلوم شود مؤدی در مدتی از سال فعالیت نداشته است و این امر مورد تأیید هیئت سه نفری موضوع ماده (۹) لایحه قانونی راجع به اصلاح پاره‌ای از مواد قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۵۹/۳/۳ شورای انقلاب جمهوری اسلامی قرار گیرد مالیات مربوط به نسبت مدت اشتغال وصول خواهد شد.

۱. ماده ۱۴۸- کارفرمایان کارگاه‌های مشمول این قانون مکلفند بر اساس قانون تأمین اجتماعی، نسبت به بیمه نمودن کارگران واحد خود اقدام نمایند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۶۸/۷/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱۴۸- کارفرمایان کارگاه‌های مشمول این قانون مکلفند بر اساس قانون تأمین اجتماعی، نسبت به بیمه نمودن کارگران واحد خود اقدام نمایند.

نظر شماره ۱۱۲۹ مورخ ۱۳۶۸/۷/۲۴ شورای نگهبان در خصوص لایحه کار مصوب ۱۳۶۸/۷/۲ مجلس شورای اسلامی:

هر چند در اصلاحیه انجام شده برخی از ایرادات شرعی و قانون اساسی مندرج در نظر شورای نگهبان مرتفع شده، اما قسمت عمده ایرادات به حال خود باقی مانده و مرتفع نگردیده است ...

با عنایت به اظهار نظر شماره ۱۱۲۹ مورخ ۱۳۶۸/۷/۲۴ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۶۹/۸/۲۹ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده ۱۴۸- کارفرمایان کارگاه‌های مشمول این قانون مکلفند بر اساس قانون تأمین اجتماعی، نسبت به بیمه نمودن کارگران واحد خود اقدام نمایند.

صلاحیت دار رسمی در صورت استنکاف رئیس جمهور نسبت به ابلاغ و دستور انتشار قانون اقدام نماید، مغایر اصول ۵۸، ۱۲۳ و ۱۲۵ قانون اساسی شناخته شد.^(۱)

۱-۸- نظر شماره ۷۷/۲۱/۲۸۵۴ مورخ ۱۳۷۷/۳/۱۰ شورای نگهبان در خصوص طرح تشکیل شورای عالی اشتغال مصوب ۱۳۷۷/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی:

۱-۸-۱- بخشی از هدف و وظایف مذکور در مواد (۱) و (۳) و (۴) طرح تشکیل شورای عالی اشتغال از مقوله تعین است که مربوط به مجلس شورای اسلامی است، بخشی دیگر از آنها نیز یا از وظایف و اختیارات هیئت وزیران و یا از جمله وظایف و اختیارات وزیر و وزارت کار و امور اجتماعی است؛ از این رو تفویض تعیین اهداف و اجرای وظایفی که بر عهده قوه مقننه و هیئت وزیران و یا وزیر کار و امور اجتماعی است به شورایی مرکب از تعدادی از وزیران و مسئولان غیر وزیر، مغایر اصول ۵۸، ۶۰ و ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی است.^(۲)

۱. ماده ۱- ماده (۱) قانون مدنی به شرح زیر اصلاح می‌گردد:
ماده ۱- مصوبات مجلس شورای اسلامی به رئیس جمهور ابلاغ می‌شود. رئیس جمهور باید ظرف مدت پنج روز آن را امضاء و به مجریان ابلاغ نماید و دستور انتشار آن را صادر کند و روزنامه رسمی موظف است ظرف مدت (۷۲) ساعت پس از ابلاغ منتشر نماید.
تبصره- در صورت استنکاف رئیس جمهور از امضاء یا ابلاغ در مدت مذکور در این ماده، روزنامه رسمی موظف است ظرف مدت (۷۲) ساعت مصوبه را چاپ و منتشر نماید.
مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۰/۸/۱۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
ماده ۱- ...

تبصره- در صورت استنکاف رئیس جمهور از امضاء یا ابلاغ در مدت مذکور در این ماده، به دستور رئیس مجلس شورای اسلامی، روزنامه رسمی موظف است ظرف مدت (۷۲) ساعت مصوبه را چاپ و منتشر نماید.

۲. ماده ۱- به منظور تعیین هدف‌ها و اولویت‌های اشتغال در بخش‌های مختلف، تصمیم‌گیری، سیاست‌گذاری در امور مرتبط با اشتغال و ایجاد فرصت‌های شغلی از طریق فعالیت‌های اقتصادی و استفاده بهینه از نیروی کار و هماهنگی بین سیاست‌های آموزشی و نیازهای بازار کار، شورایی به ریاست رئیس جمهور یا معاون اول ایشان به نام «شورای عالی اشتغال» تشکیل می‌گردد.

ماده ۳- شورای عالی اشتغال انجام وظایف زیر را عهده‌دار خواهد بود:
۱- تعیین اهداف، اولویت‌ها، خط‌مشی‌ها و سیاست‌های مربوط به اشتغال در برنامه‌های توسعه و بخش‌های مختلف اقتصادی

۲- تلفیق سیاست‌های اشتغال با سایر سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی کشور

۳- ایجاد هماهنگی بین سیاست‌ها و برنامه‌های سازمان‌های مختلف در امر اشتغال و نظارت و ارزیابی

→

مستمر بر عملکرد اشتغال آفرینی در بخش های مختلف کشور در جهت تحقق اشتغال کامل

- ۴- سیاست گذاری در امر عرضه نیروی کار و تجهیز و تربیت نیروی انسانی منطبق با نیازهای بازار کار
- ۵- تعیین سهمیه فرصت های شغلی در بخش های مختلف اقتصادی، برآورد و پیش بینی نیازهای نیروی انسانی بخش عمومی به تفکیک دستگاه های اجرایی و مشاغل با استفاده از روش های گوناگون و با در نظر گرفتن طرح ها و برنامه های مصوب و در دست اجرا در هر سال برای سال بعد
- ۶- تعیین سیاست های اشتغال آفرین در روستاها و شهرهای کوچک و راهکارهای لازم برای جذب سرمایه و تسهیلات در مناطق مذکور
- ۷- تعیین هدف ها و سیاست ها و خط مشی های سالانه اشتغال و تصویب حدود و میزان ایجاد اشتغال در صنعت، کشاورزی، خدمات و...

۸- اتخاذ تدابیر و سیاست های حمایتی از سرمایه گذاری های موکد در کشور.

- ۹- نظارت و تصمیم گیری در مورد نوع فناوری وارداتی و جلوگیری از ورود فناوری نامناسب با توسعه اشتغال
- ۱۰- فراهم نمودن تمهیداتی به منظور اعمال سیاست های کارگماری از طریق مراکز کاریابی و اشتغال به منظور ایجاد تمرکز در عرضه و تقاضای بازار کار.

ماده ۴- به منظور اجرای مصوبات شورای عالی اشتغال، کمیته هماهنگی اشتغال استان ها به شرح ذیل تشکیل می گردد. اعضای کمیته هماهنگی استان مرکب خواهند بود از:

- ۱- استاندار- رئیس شورا
 - ۲- رئیس سازمان برنامه و بودجه- دبیر شورا
 - ۳- مدیر کل کار و امور اجتماعی
 - ۴- مدیر کل آموزش و پرورش
 - ۵- مدیر کل صنایع
 - ۶- رئیس سازمان جهاد سازندگی
 - ۷- مدیر کل تعاون
 - ۸- مدیر کل امور اقتصادی و دارایی
 - ۹- رئیس سازمان کشاورزی
 - ۱۰- مدیر کل معاون و فلزات
 - ۱۱- مدیر کل بازرگانی
 - ۱۲- دو نفر از نمایندگان کارفرمایان به معرفی کانون هماهنگی انجمن های صنفی کارفرمایان
 - ۱۳- دو نفر از نمایندگان کارگران به معرفی کانون شوراهای اسلامی استان
 - ۱۴- یک نفر از کمیسیون امور بانوان استان
 - ۱۵- یک نفر از نمایندگان استان با انتخاب نمایندگان استان به عنوان ناظر.
- تبصره- شورای عالی اشتغال و کمیته هماهنگی استان می توانند موضوعات تخصصی خود را به کمیته ها

←

→

و کمیسیون‌های فنی ارجاع کنند و در خصوص نظریات کارشناسی ارائه شده از سوی کمیته‌ها و کمیسیون‌های مربوط، با اکثریت اعضاء تصمیمات لازم را اتخاذ نمایند.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۷۷/۶/۱ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۱- به منظور بررسی عرضه و تقاضای بازار کار و چگونگی ایجاد تعادل بین عرضه و تقاضا و همچنین ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌هایی که تصمیمات آنها مؤثر بر عرضه و تقاضای بازار کار و اشتغال و بیکاری می‌باشد و نظارت و پیگیری بر چگونگی تحقق اهداف کمی و کیفی اشتغال در برنامه‌های مصوب، «شورای عالی اشتغال» به ریاست رئیس جمهور تشکیل می‌شود.

ماده ۳- شورای عالی اشتغال انجام وظایف زیر را عهده‌دار خواهد بود.

۱- ایجاد هماهنگی بین دستگاه‌ها و سازمان‌های مختلف در زمینه عرضه و تقاضای بازار کار و نظارت بر عملکرد این دستگاه‌ها در زمینه اشتغال

۲- تعیین سهمیه فرصت‌های شغلی در بخش‌های مختلف اقتصادی با رعایت مقررات مربوطه

۳- برنامه‌ریزی و تعیین راه کارهای عملی برای رشد و توسعه اشتغال در روستاها، شهرهای کوچک و برای گروه‌های خاص (معلولین - زنان و جوانان) با رعایت مقررات مربوطه

۴- ایجاد فضا و مقررات حمایتی از کارآفرینان و سرمایه‌گذاران به منظور ایجاد اشتغال مولد با رعایت مقررات مربوطه

۵- اتخاذ تدابیر لازم برای برقراری نظم بیشتر در بازار کار.

ماده ۴- به منظور اجرای مصوبات شورای عالی اشتغال، کمیته هماهنگی اشتغال استان‌ها به شرح ذیل تشکیل می‌گردد:

۱- استاندار - رئیس شورا

۲- رئیس سازمان برنامه و بودجه - دبیر شورا

۳- مدیر کل کار و امور اجتماعی

۴- مدیر کل آموزش و پرورش

۵- مدیر کل صنایع

۶- رئیس سازمان جهاد سازندگی

۷- مدیر کل تعاون

۸- مدیر کل امور اقتصادی و دارایی

۹- رئیس سازمان کشاورزی

۱۰- مدیر کل معادن و فلزات

۱۱- مدیر کل بازرگانی

۱۲- دو نفر از نمایندگان کارفرمایان به معرفی کانون هماهنگی انجمن‌های صنفی کارفرمایان

۱۳- دو نفر از نمایندگان کارگران به معرفی کانون شوراهای اسلامی استان

۱۴- یک نفر از کمیسیون امور بانوان استان

←

۸-۲- بند (۱۵) ماده (۴)^(۱) تعیین یک نفر از نمایندگان استان با انتخاب نمایندگان استان به عنوان ناظر، خلاف قانون اساسی است.

۹-۱- نظر شماره ۷۷/۲۱/۴۲۱۳ مورخ ۱۳۷۷/۱۱/۱۳ شورای نگهبان در خصوص لایحه بودجه سال ۱۳۷۸ کل کشور، مصوب ۱۳۷۷/۱۱/۱۱ مجلس شورای اسلامی:

۹-۱-۱- در مطلب افزوده شده به انتهای بند (ج) تبصره (۱۰)،^(۲) عضو قراردادن دو نفر از اعضای کمیسیون صنایع و معادن مجلس در کمیته تشخیص از دو جهت ایراد دارد:

الف- از جهت دخالت قوه مقننه در قوه مجریه؛

ب- از جهت عدم انتخاب آن دو نفر از طرف مجلس.

۱۰-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۶۵۸ مورخ ۱۳۸۰/۸/۲۹ شورای نگهبان در خصوص طرح الحاق سه تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸،^(۳) مصوب ۱۳۸۰/۸/۲۹ مجلس شورای اسلامی:

۱۰-۱-۱- تعیین عضویت رؤسای مجمع تشخیص مصلحت نظام و مجلس شورای اسلامی و دبیر شورای نگهبان و وزیر کشور در هیئت موضوع تبصره (۴)،^(۴) با توجه به اصل ۵۷ قانون اساسی که مبنای استقلال قوا است، مغایر این اصل و اصول ۱۱۲، ۵۸، ۹۹ و ۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

→

۱۵- یک نفر از نمایندگان استان با انتخاب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر. تبصره- شورای عالی اشتغال و کمیته هماهنگی استان می تواند موضوعات تخصصی خود را به کمیته ها و کمیسیون های فنی ارجاع کند و در خصوص نظریات کارشناسی ارائه شده از سوی کمیته ها و کمیسیون های مربوط، با اکثریت اعضا تصمیمات لازم را اتخاذ نمایند.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به پاورقی پیشین.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۳۸-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح الحاق یک تبصره به ماده (۵۲) قانون انتخابات مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۷۸» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۲۷-۱.

۱۱-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۲۸۶۵ مورخ ۸۰/۱۰/۱ ۱۳۸۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش مصوب ۱۳۸۰/۹/۶ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۱-۱- در تبصره (۱) ماده (۹)،^(۱) انتخاب (۲) نفر از نمایندگان به عنوان ناظر توسط کمیسیون مجلس شورای اسلامی مغایر اصل ۵۸ قانون اساسی شناخته شد.

۱۲-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۳۰۳۰ مورخ ۸۰/۱۰/۱۸ ۱۳۸۰ شورای نگهبان در خصوص طرح هیئت منصفه^(۲) مصوب ۱۳۸۰/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۲-۱- عضویت و ریاست استاندار و عضویت مدیر کل فرهنگ و ارشاد اسلامی در شورای موضوع ماده (۳)،^(۳) از این جهت که موضوع آن از مصادیق امور اجرایی موضوع اصل یکصد و پنجاه و هفتم می‌باشد و لذا مغایر این اصل و اصول پنجاه و هفتم و شصتم قانون اساسی شناخته شد. همچنین عضویت نمایندگان مجلس در این شورا مغایر اصول پنجاه و هفتم و پنجاه و هشتم قانون اساسی تشخیص داده شد.

۱۳-۱- نظر شماره ۸۰/۲۱/۳۰۸۹ مورخ ۸۰/۱۰/۲۷ ۱۳۸۰ شورای نگهبان در خصوص طرح اداره سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران^(۴) مصوب

۱. ماده ۹- تعداد اعضای رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:

۱- ...

تبصره ۱- دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۱/۱/۱۸ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده ۹- تعداد اعضای رسمی یا پیوسته (۲۲) نفر به شرح زیر خواهد بود:

۱- ...

تبصره ۱- دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به انتخاب کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر در جلسات شورای عالی آموزش و پرورش شرکت خواهند کرد.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح تشکیل هیئت منصفه» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۳۳-۲.

۴. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح قانون اداره صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۹/۱۰/۸» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۱۳۸۰/۱۰/۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۳-۱- ماده (۳) و تبصره های آن علاوه بر ایرادات ماده (۲) اشکالات ذیل را دارد:
 - تعیین سه نفر توسط مجلس شورای اسلامی برای عضویت در شورای عالی سیاست گذاری موضوع بند (الف)^(۱) چون خارج از وظایف و اختیارات مجلس است، لذا مغایر اصول ۵۸ و ۷۱ قانون اساسی شناخته شد.

۱۴-۱- نظر شماره ۸۱/۳۰/۱۹۴۳ مورخ ۱۳۸۱/۹/۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب ۱۳۸۱/۸/۱۲ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۴-۱- تعیین وظیفه در ماده (۳)^(۲) برای رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه ها بدون اذن معظم له خلاف موازین شرع شناخته شد. همچنین عضویت دو نفر از اعضای کمیسیون آموزش و تحقیقات به انتخاب مجلس شورای اسلامی در این ماده، چون موجب دخالت مجلس شورای اسلامی در امور اجرایی است، بنابراین مغایر اصول ۵۷ و ۵۸ قانون اساسی و اصول دیگری که وظایف مجلس شورای اسلامی را تعیین کرده است شناخته شد.

۱۵-۱- نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۱۰۶ مورخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۴ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور مصوب ۱۳۶۰ و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۷۵، مصوب ۱۳۸۶/۸/۲۲ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس شورای اسلامی:

۱. ماده ۳- اعضای شورای عالی سیاست گذاری صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران به شرح ذیل و برای مدت دو سال تعیین می گردند:
 الف- سه نفر از صاحب نظران و کارشناسان امور فرهنگی و رسانه ای که یکی از آنها از بانوان باشد، به معرفی کمیسیون فرهنگی و تصویب مجلس شورای اسلامی.

...

(در خصوص ایراد شورای نگهبان، اصلاحی از سوی مجلس انجام نشده و لذا این طرح، به سرانجام قانونی نرسیده است.)

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۳۸-۲۶.

۱-۱۵-۱- تبصره (۴) ماده (۳)،^(۱) با توجه به مداخله در امور مربوط به دستگاه‌های تقنینی و قضایی و اجرایی، مغایر اصول ۵۸، ۶۰ و ۱۵۷ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۱۶-۱- نظر شماره ۸۶/۳۰/۲۵۴۴۱ مورخ ۱۳۸۶/۱۲/۲۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۱۳۸۶/۵/۲۸ کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۶-۱- ماده (۳۸)^(۲) به دلیل واگذاری انتخاب عضو ناظر به کمیسیون مجلس، مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۱. ماده ۳- متن زیر به عنوان تبصره‌های (۳) و (۴) به ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور اضافه می‌گردد:

تبصره ۳- ...

تبصره ۴- دستگاه‌های مشمول بازرسی موظفند افراد منتخب مذکور در این ماده را به درخواست سازمان برای انجام بازرسی حداکثر به مدت یک ماه با حفظ پست سازمانی مأمور نمایند. تمدید مأموریت بیش از مدت مذکور با موافقت مسئول دستگاه بلامانع است. مأموریت رؤسای ادارات و مدیران دستگاه‌ها مستلزم اعلام موافقت دستگاه ذی‌ربط است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۱/۲۷ کمیسیون قضایی و حقوقی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: صدر ماده (۳) به شرح زیر اصلاح شد:

- ماده ۳- متن زیر به عنوان تبصره (۳) به ماده (۳) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور اضافه می‌گردد:
- تبصره (۴) ذیل ماده (۳) حذف شد.

۲. ماده ۳۸- یک در هزار از وجوهی که بابت مالیات، عوارض و جرائم متعلق موضوع این قانون وصول می‌گردد، در حساب مخصوصی در خزانه به نام سازمان امور مالیاتی کشور واریز می‌گردد و معادل آن از محل اعتباری که در قوانین بودجه سنواتی منظور می‌گردد، در اختیار سازمان مزبور قرار خواهد گرفت تا برای آموزش، تشویق و جایزه به مصرف‌کنندگان و مؤدیان هزینه نماید. وجوه پرداختی به استناد این بند از شمول مالیات و کلیه مقررات مغایر مستثنی است.

یک نفر از اعضای کمیسیون امور اقتصادی مجلس شورای اسلامی به انتخاب اعضاء کمیسیون به عنوان ناظر بر اقدامات سازمان امور مالیاتی کشور در این مورد تعیین می‌گردد. وزارت امور اقتصادی و دارایی موظف است سالانه گزارشی از میزان و نحوه توزیع وجوه موضوع این ماده بین مصرف‌کنندگان و مؤدیان را به کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی تقدیم نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۷/۱/۱۸ کمیسیون اقتصادی مجلس به منظور رفع ایراد شورا: متن پاراگراف فوق به شرح زیر اصلاح شد:

یک نفر از اعضاء کمیسیون اقتصادی مجلس شورای اسلامی با تصویب مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر بر اقدامات سازمان امور مالیاتی کشور در این مورد تعیین می‌گردد.

۱۷-۱- نظر شماره ۸۷/۳۰/۲۷۲۸۸ مورخ ۱۳۸۷/۳/۲۲ شورای نگهبان در خصوص لایحه ارتقاء سلامت نظام اداری و مقابله با فساد مصوب ۱۳۸۷/۲/۱۷ کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۷-۱- در ماده (۲۷)،^(۱) وظایف محول شده به ستاد مبارزه با فساد اقتصادی علاوه بر وظایف تفویض شده توسط مقام معظم رهبری به این ستاد، مغایر اصل ۵۷ قانون اساسی و نیز مغایر اصول مربوط به قوای مقننه، قضائیه و مجریه می باشد.

۱۸-۱- نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۶۷۴۵ مورخ ۱۳۸۸/۹/۱۸ شورای نگهبان در خصوص طرح افشاء نقض حقوق بشر توسط آمریکا و انگلیس در جهان امروز^(۲) مصوب ۱۳۸۸/۹/۸ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱۸-۱- در تبصره (۱)^(۳) تعیین یکی از اعضاء کمیسیون امنیت ملی و سیاست

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۷۸-۳.

۲. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح افشاء نقش حقوق بشر توسط آمریکا در جهان امروز» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده واحده- به منظور مقابله با توطئه ها و محدودسازی های ناعادلانه آمریکا و انگلیس علیه جمهوری اسلامی ایران و جهت آگاه سازی جامعه جهانی از موارد عدیده نقض حقوق بشر توسط این دو کشور و حمایت از جریانات مترقی که در برابر اقدامات غیرقانونی دولت های آمریکا و انگلیس در جهان ایستاده اند، مبلغ بیست میلیون (۲۰/۰۰۰/۰۰۰) دلار از محل حساب ذخیره ارزی تخصیص می یابد.

تبصره ۱- چگونگی هزینه نمودن این اعتبار در کارگروهی با مسئولیت وزارت اطلاعات و عضویت وزارت امور خارجه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان ارتباطات و فرهنگ اسلامی و همچنین یکی از اعضاء کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی به عنوان ناظر با انتخاب کمیسیون تصمیم گیری می شود.

تبصره ۲- وزارت اطلاعات به عنوان مسئول کارگروه موظف است هر سه ماه یک بار گزارش کار خود را به کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی ارائه نماید.

تبصره ۳- وزارت امور خارجه موظف است سالانه گزارش نقض حقوق بشر در ایالات متحده آمریکا و انگلیس را تهیه و در روز سیزدهم آبان ماه منتشر نماید.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۳ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

تبصره (۱) به شرح زیر اصلاح شد:

تبصره ۱- چگونگی هزینه نمودن این اعتبار در کارگروهی با مسئولیت وزارت اطلاعات و عضویت وزارت امور خارجه، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، سازمان

خارجی به عنوان ناظر با انتخاب کمیسیون، مغایر قانون اساسی شناخته شد.

۱۹-۱- نظر شماره ۸۸/۳۰/۳۷۷۵۸ مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب ۱۳۸۸/۱۲/۱۰ مجلس شورای اسلامی:

۱۹-۱-۱- اطلاق عبارت «تعیین موارد نسخ صریح و اعمال آنها در ...» توسط معاونت مزبور و لازم‌الاتباع بودن این امر برای مجریان و قضات، مذکور در جزء (۵)- (۱) ماده (۳)،^(۱) مغایر اصول ۵۸، ۷۳، ۸۵، ۱۳۸ و ۱۶۷ شناخته شد.

۱۹-۱-۲- در بند (۳) ماده (۳)،^(۲) «شیوه نگارش طرح‌ها و لوایح ... و تعریف لغات تخصصی» ... «جهت طی مراحل قانونی» که شامل تغییر در مراد مقنن نیز می‌شود، مغایر اصول ۵۸، ۶۵ و ۷۴ قانون اساسی شناخته شد.

→

ارتباطات و فرهنگ اسلامی و همچنین یکی از اعضای کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی با معرفی کمیسیون و تصویب مجلس به عنوان ناظر تصمیم‌گیری می‌شود.

۱. ماده ۳- وظایف معاونت در امور تنقیح به شرح زیر است:
۱- ...

۵-۱- تعیین موارد نسخ صریح و اعمال آنها در مجموعه‌های تنقیح شده و ارسال به روزنامه رسمی جهت انتشار.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۹/۱/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
بند (۵-۱) ماده (۳) به شرح ذیل اصلاح شد:

۵-۱- شناسایی موارد نسخ صریح شخصی و اعمال آنها در مجموعه‌های تنقیح شده و ارسال به روزنامه رسمی جهت انتشار.

۲. ماده ۳- وظایف معاونت در امور تنقیح به شرح زیر است:
۱- ...

۳- تدوین شیوه‌نامه نگارش طرح‌ها و لوایح بر اساس چهارچوب‌های علمی و تعریف لغات تخصصی مورد استفاده در موضوعات مختلف و انتشار آن جهت طی مراحل قانونی در دستگاه‌های حکومتی.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۸۹/۱/۲۵ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:
بند (۳) ماده (۳) به شرح ذیل اصلاح شد:

۳- تدوین شیوه‌نامه نگارش طرح‌ها و لوایح براساس چهارچوب‌های علمی و تعریف لغات تخصصی مورد استفاده در موضوعات مختلف جهت استفاده قانونی دستگاه‌های حکومتی به گونه‌ای که تغییر در مراد مقنن نباشد.

۱-۱۹-۳- آموزش عمومی در بند (۶) ماده (۳)،^(۱) مغایر اصول ۵۷، ۵۸ و ۶۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲۰- نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۰۹۶۸ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۶ و نظر شماره ۸۹/۳۰/۴۱۰۴۱ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۱ و نظر ۸۹/۳۰/۴۱۱۱۴ مورخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ شورای نگهبان در خصوص لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۴-۱۳۹۰)،^(۲) مصوب ۱۳۸۹/۹/۱۷ و مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۰-۱- عضویت دو نفر نماینده مجلس شورای اسلامی در ترکیب اعضای هیئت امناء صندوق توسعه ملی در بند (و) ماده (۷۶)،^(۳) مغایر اصول ۵۷ و ۵۸ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲۰-۲- بند (و) ماده (۷۶) و بند (ز) و تبصره‌های (۱) و (۲) آن،^(۴) مغایر با اصول ۵۷ و ۵۸ قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲۰-۳- جزءهای (۷)، (۸) و (۹) بند (ی) ماده (۷۶)،^(۵) مبنیاً بر ایراد وارد بر بند (و) ماده (۷۶) مغایر شناخته شد.

۱-۲۰-۴- در تبصره (۱) ماده (۸۰)،^(۶) نظر به اینکه مقاماتی که باید توسط مجلس شورای اسلامی انتخاب یا از مجلس رأی اعتماد بگیرند، در قانون اساسی احصاء شده و رئیس کل بانک مرکزی جزء این موارد نیست، بنابراین تبصره مذکور مغایر اصول

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۷۰-۴.

۲. گفتنی است این لایحه ابتدا با عنوان «لایحه برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۳-۱۳۸۹)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸۹-۲.

۴. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸۹-۳.

۵. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸۹-۴.

۶. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۸۹-۵.

متعدد قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲۰-۵- اطلاق اطلاعات مذکور در بند (الف) ماده (۱۸۳ مکرر)^(۱) که شامل همه نوع اطلاعات اعم از سری و امور مربوط به حریم خصوصی اشخاص و اطلاعات مربوط به همه دستگاه‌ها و اطلاعاتی که ارتباطی با وظایف وزارت اطلاعات نداشته نیز می‌شود، خلاف موازین شرع و مغایر اصول متعدد قانون اساسی شناخته شد.

۱-۲۱- نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۲۵۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان^(۲) مصوب ۱۳۹۰/۷/۶ مجلس شورای اسلامی:
۱-۲۱-۱- علاوه بر اینکه ماده (۶)،^(۳) همان ایراد مذکور در بند (۲) [= مغایرت با

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل بیست و دوم، شماره ۱-۷-۱.

۲. گفتنی است این طرح، ابتدا با عنوان «طرح نظارت مجلس بر امور نمایندگان» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۳. ماده ۶- هیئت با توجه به اهمیت تخلفات و شرایط و موقعیت ارتکاب آنها نسبت به اعمال یک یا چند مجازات ذیل که طبق ماده (۶) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی قابل اجراء است، تصمیم می‌گیرد:

الف- تذکر شفاهی بدون درج در پرونده

ب- تذکر کتبی با درج در پرونده

پ- اخذ تعهد کتبی مبنی بر عدم تکرار تخلف

ت- کسر حقوق از یک ماه تا یک سال به میزان یک دوم

ث- محرومیت از عضویت در مجامع و شوراها یا کمیته‌های تحقیق و تفحص

ج- محرومیت از نامزدی برای عضویت در هیئت رئیسه مجلس و هیئت رئیسه کمیسیون‌ها

چ- لغو عضویت در مجامع و شوراها و یا کمیته‌های تحقیق و تفحص

ح- لغو عضویت در هیئت رئیسه مجلس و هیئت رئیسه کمیسیون‌ها

خ- اعلام یک یا چند تخلف نماینده در جلسه غیرعلنی توسط رئیس مجلس

د- اعلام یک یا چند تخلف نماینده در جلسه علنی توسط رئیس مجلس

ذ- محرومیت از شرکت در جلسات مجلس و کمیسیون‌های تخصصی تا سه ماه با پیشنهاد هیئت و تصویب مجلس

ر- لغو اعتبارنامه نماینده به پیشنهاد هیئت و تصویب مجلس

تبصره ۱- ...

تبصره ۲- اجرای مصوبات مجلس درباره بند (ر) این ماده مستلزم تأیید شورای نگهبان است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۰/۱۱/۱۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

اصل ۶۵] را دارد، بندهای (چ)، (ح)، (ذ) و (ر) آن نیز چون مغایر احکام و تکالیف مقرر در قانون اساسی برای مجلس و نمایندگان می باشد، خلاف اصول متعدد قانون اساسی است. همچنین تبصره (۲) این ماده نیز، مبنیاً بر ایراد بند (ر) واجد ایراد می باشد.

۱-۲۲- نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۵۱۴ مورخ ۱۳۹۰/۸/۲۶ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۰/۸/۴ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۲-۱- نظر به اینکه موارد مذکور در ماده (۸) و تبصره های آن، موضوع اصلاح ماده (۱۱۵) آیین نامه،^(۱) نه از امور تقنینی است و نه از نوع تصمیمات مجلس در خصوص انتخاب اعضای قوه مجریه و نه از نوع امور نظارتی می باشد، بنابراین خارج از اختیارات مجلس شورای اسلامی و مغایر اصول متعدد قانون اساسی است.

۱-۲۲-۲- ماده (۲۶)^(۲) موضوع الحاق یک ماده به قانون آیین نامه داخلی، «تشکیل

→

بندهای (چ)، (ح)، (ذ)، (ر) و تبصره های (۱) و (۲) ماده (۶) حذف می گردد و متناسب با این اصلاح ردیف بندها و شماره تبصره تغییر می یابد.

(گفتنی است هر چند با اصلاح این مصوبه از سوی مجلس، ایراد مربوط به مغایرت این ماده با اصل ۵۸ برطرف شده است، لیکن مصوبه اصلاحی، از جهتی دیگر (مغایرت با اصل ۶۵) با ایراد شورای نگهبان مواجه شده است. برای آگاهی از ادامه مراحل بررسی این مصوبه، به ذیل اصل ۶۵ در همین مجموعه، مراجعه کنید).

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۹۴-۲.

۲. ماده ۲۶- ماده زیر به قانون آیین نامه داخلی الحاق می شود:

ماده الحاقی- حداقل هشت نفر از نمایندگان می توانند جهت توجه و پیگیری امور مهم سیاسی، تخصصی و صنفی، فراکسیون تشکیل دهند.

تبصره ۱- هر نماینده می تواند حداکثر عضو سه فراکسیون باشد.

تبصره ۲- آیین نامه تعداد فراکسیون ها، نحوه تشکیل، فعالیت و تأمین امکانات مورد نیاز توسط هیئت رئیسه مجلس تهیه می شود و به تصویب کمیسیون تدوین آیین نامه داخلی می رسد. اصلاحات در آیین نامه مذکور نیز به همین نحو انجام می شود.

تبصره ۳- هیئت رئیسه موظف است تشکیل هر فراکسیون و نیز اسامی اعضای مؤسس و نمایندگان عضو آن فراکسیون را به اطلاع کلیه نمایندگان برساند.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۱/۱/۲۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده الحاقی موضوع ماده (۲۶) طرح به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده الحاقی- نمایندگان می توانند جهت انجام وظایف قانونی خود به تشکیل گروه های تخصصی، سیاسی و صنفی (فراکسیون) اقدام نمایند.

←

فراکسیون» خارج از امور اختیارات مجلس مذکور در قانون اساسی در خصوص قوه مقننه است.

۱-۲۳- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۷۹۰ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۳ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی،^(۱) مصوب ۱۳۹۴/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۳-۱- اطلاق ماده (۸) موضوع الحاق ماده (۱۵۴) مکرر، با توجه به تبصره (۲) ماده (۱۴۵)، نسبت به مواردی که مصوبه به تصویب کمیسیون نرسد و یا نظر مخالف و موافق در مورد جزء جزء و نیز پیشنهادات نمایندگان استماع نشود، اشکال دارد. به علاوه نظر به اینکه از اصول متعدد قانون اساسی شورایی بودن امور مجلس استفاده می شود، لازم است رأی گیری در خصوص هر یک از مواد و اجزاء طرح یا لایحه به صورت انحلالی انجام گیرد. همچنین در مواردی که طرح یا لایحه شامل مواد و اجزاء متعدد کثیری می باشد، تصویب مجموعی و کل آن با عنایت به تعداد مخالفین و موافقین و زمان مقرر برای آنان از این جهت نیز واجد اشکال می باشد. مضافاً از آنجا که مستفاد از اصول قانون اساسی مربوط به شورای نگهبان، این شورا موظف است عدم مغایرت هر یک از قوانین را پس از تطبیق جزء جزء آنها به صورت انحلالی با شرع و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد، اطلاق آن در مواردی که در مهلت مقرر بررسی و اظهار نظر به نحو مذکور امکان پذیر نباشد، مغایر قانون اساسی است.^(۲)

→

تبصره- دستورالعمل نحوه تأسیس، فعالیت و تأمین امکانات مورد نیاز به تصویب هیئت رئیسه می رسد.

نظر شماره ۹۱/۳۰/۴۶۴۲۳ مورخ ۱۳۹۱/۲/۳ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۰/۱/۲۰ مجلس شورای اسلامی:
علی رغم اصلاح به عمل آمده، ایرادات قبلی این شورا ... کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۱/۲/۳۰ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۲۶) طرح حذف می شود.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح موادی از قانون آیین نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (نحوه رسیدگی به طرح ها و لوایح قانونی)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. ماده ۱- متن زیر جایگزین ماده (۱۴۵) می شود و تبصره آن به عنوان تبصره (۱) ابقاء و سه تبصره به عنوان تبصره های (۲)، (۳) و (۴) به شرح زیر به آن الحاق می شود:

←

ماده ۱۴۵- رئیس مجلس شورای اسلامی موظف است یک نسخه از طرح‌ها و لوایح عادی و یک فوریتی را پس از اعلام وصول به کمیسیون اصلی و کمیسیون‌های فرعی جهت رسیدگی به مواد مرتبط و همچنین به مرکز پژوهش‌های مجلس جهت رسیدگی و اظهار نظر کارشناسی ارجاع کند.

کمیسیون‌های فرعی موظفند حداکثر ظرف مدت پانزده روز از تاریخ ارجاع طرح یا لایحه عادی و ظرف مدت ده روز برای طرح‌ها و لوایح یک‌فوریتی نتیجه رسیدگی خود را طی گزارشی در مواد ارجاعی به کمیسیون اصلی ارائه کنند. هر یک از نمایندگان نیز می‌توانند پیشنهادهای خود را در مورد کلیات و جزئیات طرح‌ها و لوایح عادی ظرف مدت ده روز و در طرح‌ها و لوایح یک‌فوریتی ظرف مدت پنج روز از تاریخ توزیع طرح یا لایحه به کمیسیون اصلی و کمیسیون‌های فرعی ارائه کنند.

مهلت کمیسیون اصلی برای رسیدگی به کلیات و جزئیات طرح یا لایحه عادی حداکثر سه ماه و در طرح‌ها و لوایح یک‌فوریتی حداکثر یک ماه و نیم پس از تاریخ ارجاع است. چنانچه طرح یا لایحه با برگزاری جلسات عادی و فوق‌العاده در مهلت‌های مذکور قابل رسیدگی نباشد با درخواست کمیسیون و موافقت هیئت رئیسه مجلس این فرصت حداکثر تا دو برابر مدت‌های مذکور قابل تمدید است.

تبصره ۲- در پایان مهلت‌های تعیین‌شده چنانچه گزارش کمیسیون اصلی ارائه نشود، هیئت رئیسه مجلس موظف است طرح یا لایحه را طبق نوبت در دستور هفتگی مجلس قرار دهد. در این صورت پیشنهادهای موضوع این ماده در جلسه علنی مطرح می‌شود. در صورتی که گزارش کمیسیون اصلی تا سه روز قبل از شروع رسیدگی به طرح یا لایحه در جلسه رسمی مجلس، بین نمایندگان توزیع گردد گزارش کمیسیون جایگزین طرح یا لایحه می‌شود. در این صورت نمایندگان می‌توانند تا چهل و هشت ساعت پس از توزیع گزارش کمیسیون، پیشنهادهای خود را شامل اصلاح، برگشت به طرح یا لایحه در هر مورد، حذف کل ماده یا تبصره یا بند یا جزء به هیئت رئیسه مجلس ارائه کنند تا با توزیع پیشنهاد، در جلسه رسمی مجلس مورد رسیدگی قرار گیرد.

تبصره ۳- ...

ماده ۸- یک ماده به عنوان ماده (۱۵۴ مکرر) به شرح زیر به قانون الحاق می‌شود:

ماده ۱۵۴ مکرر- طرح‌ها و لوایحی که در مجموع بیش از پنجاه ماده، تبصره یا جزء داشته باشد، پس از تصویب کلیات، تا قبل از پایان رسیدگی به جزئیات چنانچه بیش از یک‌دوم مجموع نمایندگان با ارائه درخواست کتبی به هیئت رئیسه مجلس تقاضای تصویب کل یا بیش از مجموع پنجاه ماده یا تبصره یا جزء مشخص از طرح و لایحه را بدون طرح پیشنهادهای چاپ شده داشته باشند، در این صورت با صحبت یکی از درخواست‌کنندگان و صحبت دو مخالف و دو موافق به ترتیب یک مخالف و یک موافق هر کدام حداکثر پنج دقیقه پیشنهاد تصویب کل مواد یا مواد و یا تبصره‌ها و اجزای تعیین‌شده به رأی گذاشته می‌شود. در صورت تصویب با رأی دو سوم نمایندگان حاضر مجلس در همان جلسه یا جلسه بعدی، کل مواد یا مواد، تبصره‌ها و یا اجزای مشخص‌شده به ترتیب توسط یکی از اعضای هیئت رئیسه مجلس به صورت کامل قرائت می‌شود. سپس پنج نفر مخالف و پنج نفر موافق از نمایندگان به ترتیب یک مخالف و یک موافق و در صورت لزوم نماینده دولت و سخنگوی کمیسیون هر کدام حداکثر ده دقیقه صحبت می‌کنند و سپس رأی‌گیری به عمل می‌آید و با دو سوم آراء نمایندگان حاضر

تصویب می‌شود. در صورت تصویب کل مواد، مصوبه مجلس در اجرای اصل نود و چهارم (۹۴) قانون اساسی به شورای نگهبان ارسال می‌شود و چنانچه مواد یا تبصره‌ها یا اجزای مشخص شده به تصویب برسند، مابقی مواد یا تبصره‌ها یا اجزاء طبق ماده (۱۵۱) رسیدگی می‌شود و در صورت عدم تصویب کل مواد یا بیش از پنجاه ماده یا تبصره‌ها یا جزء مشخص، پیشنهادهای جدید در جلسه پذیرفته می‌شود و یا تعدادی از مواد یا تبصره‌ها یا اجزاء به تشخیص رئیس جلسه برای رسیدگی به کمیسیون اصلی ارجاع می‌گردد و برای باقیمانده مواد یا تبصره‌ها یا اجزاء رأی‌گیری می‌شود.

مصوبه اصلاحی مورخ ۱۳۹۴/۴/۲ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۱۵۴ مکرر) موضوع ماده (۸) به شرح زیر اصلاح می‌شود:

ماده ۱۵۴ مکرر- چنانچه گزارش کمیسیون‌های اصلی در مجموع بیش از پنجاه ماده، تبصره یا جزء داشته باشد، پس از تصویب کلیات در مجلس تا قبل از رسیدگی به جزئیات هر گاه بیش از یک دوم مجموع نمایندگان با ارائه درخواست کتبی به هیئت رئیسه مجلس تقاضای تصویب کل یا بیش از مجموع پنجاه ماده یا تبصره یا جزء مشخص را که فاقد پیشنهاد بوده و یا کلیه پیشنهاددهندگان جزء درخواست‌کنندگان کتبی باشند مطرح نمایند، در این صورت با صحبت یکی از درخواست‌کنندگان و صحبت دو مخالف و دو موافق به ترتیب یک مخالف و یک موافق هر کدام حداکثر پنج دقیقه، پیشنهاد تصویب کل مواد، تبصره‌ها و یا اجزای تعیین شده به رأی گذاشته می‌شود و در صورت تصویب با رأی دو سوم نمایندگان حاضر در مجلس در همان جلسه یا جلسه بعدی، کل مواد یا مجموع بیش از پنجاه ماده یا تبصره یا اجزای مشخص شده مرتبط به هم با صحبت هفت نفر مخالف و هفت نفر موافق از نمایندگان به ترتیب یک مخالف و یک موافق و در صورت لزوم نماینده دولت و سخنگوی کمیسیون هر کدام حداکثر ده دقیقه صحبت می‌کنند، سپس مواد مرتبط به هم توسط یکی از اعضای هیئت رئیسه قرائت می‌شود و رأی‌گیری به عمل می‌آید و برای ماده و یا مواد غیرمرتبط نیز جداگانه رأی‌گیری خواهد شد. چنانچه بعضی مواد غیرمرتبط، خود دارای موضوع واحد و مرتبط به هم باشند به همین ترتیب به صورت یک‌جا در مورد آنها رأی‌گیری می‌شود. در صورت تصویب کل مواد، مصوبات به نحو مقتضی جهت بررسی غیر رسمی در اختیار شورای نگهبان قرار می‌گیرد و ارسال رسمی آن پس از هماهنگی با دبیر شورای نگهبان انجام می‌شود. در صورتی که مواد یا تبصره‌ها یا اجزای مشخص شده به تصویب برسند، مابقی مواد یا تبصره‌ها یا اجزاء طبق ماده (۱۵۱) مورد رسیدگی قرار می‌گیرند و در صورت عدم تصویب کل مواد یا بیش از پنجاه ماده یا تبصره یا جزء مشخص، پیشنهادهای جدید در جلسه پذیرفته می‌شود و یا تعدادی از مواد یا تبصره‌ها یا اجزاء به تشخیص رئیس جلسه برای رسیدگی به کمیسیون اصلی ارجاع می‌گردد و برای باقی‌مانده مواد یا تبصره‌ها یا اجزاء رأی‌گیری می‌شود.

نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۱۷۲۶ مورخ ۱۳۹۴/۴/۱۳ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی، مصوب ۱۳۹۴/۴/۲ مجلس شورای اسلامی:

علی‌رغم اصلاح به عمل آمده، سه مورد اخیر از ایرادات ... قبلی این شورا کماکان به قوت خود باقی است.

مصوبه اصلاحی (نهایی) مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۴ مجلس به منظور رفع ایراد شورا:

ماده (۸) حذف می‌شود.

۲۴-۱- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۱۴۳۵ مورخ ۱۳۹۴/۳/۳۱ شورای نگهبان در خصوص طرح نحوه فعالیت احزاب و گروه‌های سیاسی مصوب ۱۳۹۴/۳/۶ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲۴-۱- بند (۳) ماده (۱۰)، مغایر اصول ۵۷ و ۶۰ قانون اساسی شناخته شد. همچنین بند (۵) این ماده، مغایر اصول مربوط به وظایف مجلس شورای اسلامی و نمایندگان است. به علاوه تبصره های (۳) و (۵) این ماده نیز مبنیاً بر ایرادات مذکور، واجد ایراد می‌باشند.^(۱)

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۳-۱- نظریه تفسیری شماره ۴۲۱ مورخ ۱۳۵۹/۹/۱۱ شورای نگهبان در پاسخ به استفسار شورای عالی قضایی نسبت به حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری و نسبت آن با امور اجرایی قوه قضائیه:

شماره: ۷۷۲۷/ش

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۶

شورای محترم نگهبان قانون اساسی در رابطه با حدود اختیارات و وظایف وزیر دادگستری سؤالات زیر مطرح است، خواهشمند است با توجه به اصول مربوط از قانون اساسی نظر آن شورا روشن شود تا تکلیف مسائل مورد تردید مشخص گردد:

۱- اصل پنجاه و هفتم

قوای حاکم در جمهوری اسلامی ایران عبارتند از قوه مقننه، قوه مجریه و قوه قضائیه که زیر نظر ولایت امر و امامت امت بر طبق اصول آینده این قانون اعمال می‌گردند. این قوا مستقل از یکدیگر و ارتباط میان آنها به وسیله رئیس جمهوری برقرار می‌گردد.

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هفتم، شماره ۱-۱۰۶-۱.

۲- اصل پنجاه و هشتم

اعمال قوه مقننه از طریق مجلس شورای ملی است که از نمایندگان منتخب مردم تشکیل می‌شود و مصوبات آن پس از طی مراحلی که در اصول بعدی می‌آید برای اجرا به قوه مجریه و قضائیه ابلاغ می‌گردد.

۳- اصل شصتم

اعمال قوه مجریه جز در اموری که در این قانون مستقیماً بر عهده رهبری گذارده شده، از طریق رئیس جمهور و نخست‌وزیر و وزراء است.

۴- اصل شصت و یکم

اعمال قوه قضائیه به وسیله دادگاه‌های دادگستری است که باید طبق موازین اسلامی تشکیل شود و به حل و فصل دعاوی و حفظ حقوق عمومی و گسترش و اجرای عدالت و اقامه حدود الهی بپردازد.

۵- اصل یکصد و پنجاه و ششم

قوه قضائیه قوه‌ای است مستقل که پشتیبان حقوق فردی و اجتماعی و مسئول تحقق بخشیدن به عدالت و عهده‌دار وظایف زیر است:

۱- رسیدگی و صدور حکم در مورد تظلمات، تعدیات، شکایات، حل و فصل دعاوی و رفع خصومات و اخذ تصمیم و اقدام لازم در آن قسمت از امور حسبه که قانون معین می‌کند.

۲- احیای حقوق عامه و گسترش عدل و آزادی‌های مشروع

۳- نظارت بر حسن اجرای قوانین

۴- کشف جرم و تعقیب و مجازات و تعزیر مجرمین و اجرای حدود و مقررات مدون جزائی اسلام

۵- اقدام مناسب برای پیشگیری از وقوع جرم و اصلاح مجرمین.

۶- اصل یکصد و پنجاه و هفتم

به منظور انجام مسئولیت‌های قوه قضائیه شورایی به نام شورای عالی قضایی تشکیل می‌گردد که بالاترین مقام قوه قضائیه است و وظایف آن به شرح زیر می‌باشد:

۱- ایجاد تشکیلات لازم در دادگستری به تناسب مسئولیت‌های اصل یکصد و

پنجاه و ششم

۲- تهیه لوایح قضایی متناسب با جمهوری اسلامی

۳- استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

۷- اصل یکصد و شصتم

وزیر دادگستری مسئولیت کلیه مسائل مربوط به روابط قوه قضائیه با قوه مجریه و قوه مقننه را بر عهده دارد و از میان کسانی که شورای عالی قضایی به نخست‌وزیر پیشنهاد می‌کند انتخاب می‌گردد.

با توجه به اصول مزبور درباره اداره کارگزینی، اداره خدمات، اداره امور مالی، اداره روزنامه رسمی، اداره پزشکی قانونی، سازمان ثبت اسناد و املاک و نظایر اینها، این سؤال مطرح است که آیا مسئولیت اداره آنها با وزیر دادگستری است که عضو قوه مجریه است، یا با شورای عالی قضایی که مستقل از قوه مجریه است.

یک نظر این است که مسئولیت این امور بر عهده شورای عالی قضایی است به

دلایل زیر:

الف: استقلال قوه مقننه و قوه قضائیه ایجاب می‌کند که اداره امور مربوط به کلیه نیازمندی‌های هر قوه نیز به دست همان قوه باشد. به همین جهت با اینکه کار قوه مقننه، قانون‌گذاری و نظارت بر امور کشور است اداره کارگزینی، کارپردازی و چاپخانه مجلس، کتابخانه مجلس، حسابداری و نظایر اینها در قوه مقننه در اختیار خود مجلس و هیئت رئیسه مجلس است. بدین ترتیب در مورد قوه قضائیه نیز، هر چند کار اصلی رسیدگی به دعوی و نظارت بر حسن اجرای قوانین و نظایر اینها است، ولی کارهایی که در رابطه با تأمین نیازهای این دادگاه‌ها و مدارک ثبتی مورد استناد این دادگاه‌ها است باید مستقل از قوه مجریه و در اختیار شورای عالی قضایی که مسئول قوه قضائیه است باشد.

ب: در اصل یکصد و شصتم وظایف وزیر دادگستری صریحاً ذکر و گفته شده است که وزیر دادگستری رابط میان قوه قضائیه و قوه مجریه و قوه مقننه است و مفاد آن این است که در اداره امور داخلی این قوه دخالت و مسئولیتی ندارد و کار او نظیر کاری است که در گذشته معاون پارلمانی وزارت دادگستری انجام می‌داده، منتهی در رابطه با مجلس و هیئت دولت هر دو.

ج: مشمول بند (۳) از اصل یکصد و پنجاه و هفتم:

استخدام قضات عادل و شایسته و عزل و نصب آنها و تغییر محل مأموریت و تعیین مشاغل و ترفیع آنان و مانند اینها از امور اداری، طبق قانون.

نظر دیگر این است که چون این امور به خودی خود و صرف نظر از ارتباطش با دادگاه‌های امور اجرایی است، باید در دست قوه مجریه باشد و در این صورت می‌تواند مسئولیت آن بر عهده وزیر دادگستری قرار گیرد.

خواهشمند است با توجه به این جهات و ضرورت یکسان بودن وضع در مورد قوه مقننه و قوه قضائیه در رابطه با مسائل اداری و مالی مربوط به هر قوه، نظر آن شورای محترم را اعلام فرمایند.

از طرف شورای عالی قضایی جمهوری اسلامی ایران

شماره: ۴۲۱

تاریخ: ۱۳۵۹/۹/۱۱

شورای عالی قضایی

عطف به نامه شماره ۷۷۲۷/ش - ۱۳۵۹/۹/۶، موضوع سؤال در شورای نگهبان مطرح و به شرح زیر اظهار نظر گردید:

«وظیفه وزیر دادگستری برقراری رابطه بین قوه قضائیه با قوه مجریه و مقننه است و عهده‌دار مسئولیت این وظیفه و وظایف مشترک با هیئت وزیران می‌باشد و در امور تشکیلاتی دادگستری مانند: اداره امور مالی، کارگزینی، خدمات و پزشکی قانونی، وظیفه و مسئولیتی ندارد و این امور به عهده شورای عالی قضایی می‌باشد.»

شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۱-۴- نظر شماره ۲۵۳۹ مورخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۷ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام وزیر تعاون نسبت به نحوه رفع تداخل وظایف وزارت تعاون با وزارت جهاد سازندگی:

شماره: ۱۱۲۷

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۱/۹

شورای محترم نگهبان

با سلام و تحیات، همان‌طور که مستحضرید مطابق بند (۲) اصل چهل و سوم قانون

اساسی جمهوری اسلامی ایران بخش تعاونی به عنوان دومین رکن اساسی اقتصاد کشور شناخته شده و تعیین حدود فعالیت آن موکول به تصویب قانون گردیده است، که برای انجام این مقصود قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در شهریورماه سال جاری به تصویب مجلس محترم شورای اسلامی رسید و توسط اعضای محترم آن شورا تأیید گردید.

براساس ماده شصت و پنج قانون مارالذکر اعمال نظارت دولت بر بخش تعاونی و وظیفه حمایت و پشتیبانی از این بخش به عهده وزارت تعاون نهاده شده و مقرر گردیده است که سازمان‌ها، ادارات و واحدهای مربوط به فعالیت‌های فوق در وزارت جدیدالتأسیس تعاون ادغام شوند، لیکن در بند (ج) تبصره (۴) لایحه بودجه پیشنهادی سال ۱۳۷۱ کل کشور تعاونی‌های فرش و اتحادیه‌های آنها تحت پوشش وزارت جهاد سازندگی نام برده شده است که این امر یقیناً با اهداف و قانون بخش تعاونی که ملهم از اصل چهل و سوم قانون اساسی می‌باشد، تناقضی آشکار دارد. علی‌هذا تقاضا دارد در خصوص اصلاح آن قسمت از بند (ج) تبصره (۴) لایحه بودجه که متضمن تداخل و تکرار وظایف در وزارتخانه خواهد بود، تصمیم مقتضی اتخاذ فرمایید.

با تشکر

غلامرضا شافعی

وزیر تعاون

شماره: ۲۵۳۹

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۲/۲۷

وزیر محترم تعاون

عطف به نامه شماره ۱۱۲۷ مورخ ۷۰/۱۱/۹،

«اصلاح قانون با مجلس شورای اسلامی است و شورای نگهبان در این امر،

وظیفه و اختیاری ندارد.»

مدیر کل دبیرخانه شورای نگهبان

۴-۲- نظر شماره ۲۷۶۱ مورخ ۱۳۷۰/۱۲/۲۸ شورای نگهبان در پاسخ به استعلام

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران نسبت به نقض قوانین دائم

توسط قوانین بودجه سالانه:

شماره: ۳۰/۴۲۶۰۸

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۲/۲۰

شورای محترم نگهبان

احتراماً ضمن آرزوی توفیق برای اعضاء محترم آن شورا به پیوست تصویر نامه شماره ۳۰/۳۶۷۵۴ مورخ ۱۳۷۰/۱۱/۲^(۱) این سازمان به حضور ریاست محترم

۱.

شماره: ۳۰/۳۶۷۵۴

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۱/۱۲

حضرت حجت الاسلام والمسلمین جناب آقای هاشمی رفسنجانی

ریاست محترم جمهوری اسلامی ایران

در قانون تأسیس سازمان انرژی اتمی ایران مصوب ۱۶ تیرماه ۱۳۵۳ با توجه به اهمیت و حساسیت فوق العاده و غیرقابل مقایسه با سایر زمینه‌های فنی و صنعتی دیگر در کشور، ماده (۲) قانون یادشده استقلال سازمان بدین گونه منظور شده است:

«سازمان دارای شخصیت حقوقی و استقلال مالی است و منحصرأ تابع مقررات این قانون و اساسنامه مربوط و آیین‌نامه‌های استخدامی و مالی و اداری مخصوص به خود می‌باشد...».

هنگام تدوین بودجه سال ۱۳۵۸ بر اساس تبصره (۳۷)، استقلال استخدامی و مالی سازمان، نقض و سازمان از نظر مقررات مالی تابع قانون محاسبات عمومی و از نظر مقررات استخدامی تابع قانون استخدام کشوری گردید. آن جناب به خوبی استحضار دارند که به موازات وضع تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸ در مورد این سازمان، مقررات مشابهی برای چندین مؤسسه مستقل دولتی دیگر و دانشگاه‌ها وضع گردید، لکن با پیش‌بینی اثرات سوء اجرای این چنین مقرراتی، بسیاری از آنها اساساً به مورد اجراء گذارده نشده و آن مؤسسات هم استقلال خود را کمافی‌السابق حفظ نمودند و در مورد دانشگاه‌ها هم تصویب قوانین جدید که همگی در جهت رفع تنگنای مالی و استخدامی آنان بود، از جمله طرح تمام‌وقت دانشگاه‌ها و یا قانون استفاده از خدمت خارج از وقت اداری اعضاء هیئت علمی، نه تنها از این حیث متحمل خسارتی نشدند، بلکه حقوق افراد مشمول چند صد درصد ترمیم شده است. اما اقدامی که ظاهراً از سر دلسوزی و رفع تبعیض بین دستگاه‌های دولتی صورت گرفته آن چنان ضربه کاری به این سازمان و صنعت نوپای هسته‌ای در این کشور وارد آورد که جبران آن به سهولت و در مدت محدود میسر نمی‌باشد.

همان گونه که جناب عالی نیز وقوف کامل دارند در سال‌های اخیر روز به روز بر اهمیت صنعت هسته‌ای به خصوص سازمان انرژی اتمی ایران و اهداف متنوع آن افزوده شده است و همواره کوچک‌ترین فعالیت آن به طور موشکافانه زیر نظر کنکاش دوست و دشمن قرار دارد. به همین جهت سطح انتظارات دولت و مردم نیز به طور قابل ملاحظه‌ای بالا رفته است. اما معلوم نیست چگونه باید از سازمان دست و پا بسته‌ای که با تبصره‌های شالوده‌های آن سست شده انتظار داشت همپای سازمان‌ها و

جمهوری اسلامی ایران را که جهت اظهار نظر به آن شورای محترم ارسال گردیده است، تقدیم می‌نماید.

همان‌طور که در نامه مزبور معروض شده، این سازمان به دلیل تصویب تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸، مواجه با تنگناهای مالی و استخدای عیدیه‌ای گردیده است که با طبع کار سازمان سازگار نیستند و موجب شده‌اند که سازمان نتواند به اهداف منعکس در قانون تأسیس خود صورت تحقق ببخشد. تنگناهای مالی و مشکلات نگهداری و جذب نیروهای متخصص به‌گونه‌ای است که اجرای بهینه و به موقع اکثر طرح‌های تحقیقاتی و اجرایی سازمان را به مخاطره انداخته است.

همان‌طور که مستحضرنند آن شورای محترم در خصوص بودجه سال ۱۳۶۴ نظری ابراز کردند که به موجب آن تبصره‌های بودجه نمی‌تواند ناقض قانون اصلی دستگاه های دولتی باشد. به نظر این سازمان، تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸، با توجه به این نظر شورا، وجاهت قانونی ندارد و مانع آن است که سازمان بتواند قانون خاص خود را به مورد اجراء درآورد. خواهشمند است اظهار نظر فرمایند آیا نظر تفسیری مورخ ۱۳۶۴ آن شورای محترم، با عنایت به اصل ۵۲ قانون اساسی، در مورد قانون بودجه سال ۱۳۵۸ نیز قابل تسری بوده و در نتیجه تبصره (۳۷) قانون مزبور می‌تواند در مقابل قانون خاص این سازمان قابل اجراء تلقی شود یا خیر؟^(۱)

→

تشکیلات معظم هسته‌ای بین‌المللی حرکت نماید. تناقض موجود بین اهداف مندرج در قانون تأسیس سازمان و مفاد تبصره (۳۷) منجر به آن گردید که هیئت محترم وزیران در جلسه مورخ ۶۷/۲/۴ خود لایحه لغو تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸ را تصویب و از مجلس شورای اسلامی تقاضای تصویب آن را نماید. کلیات این لایحه به تصویب رسید و برای بررسی در جزئیات به کمیسیون‌های مربوطه ارجاع شد که تاکنون شور دوم آن در جلسه علنی آغاز نگردیده است.

با توجه به نظر شورای محترم نگهبان که چندین سال است اجراء می‌شود، تبصره‌های بودجه نمی‌تواند ناقض قانون اصلی هر دستگاه باشد. بنابراین تبصره (۳۷) قانون بودجه سال ۱۳۵۸ فاقد وجاهت قانونی به نظر می‌رسد. علی‌هذا با عنایت به نظر یادشده شورای محترم نگهبان و در صورت موافقت آن جناب، اجازه می‌خواهد این سازمان از این پس منحصرأ قانون خاص خود را اجراء نماید.

رضا امراللهی

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران

۱. لازم به ذکر است که دفتر رئیس جمهور نامه مذکور را طی نامه‌ای به شماره ۶۱۷۱۳ مورخ

←

رضا امراللهی

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی ایران

شماره: ۲۷۶۱

تاریخ: ۱۳۷۰/۱۲/۲۸

جناب آقای مهندس رضا امراللهی

معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان انرژی اتمی

عطف به نامه شماره ۳۰/۴۲۶۰۸ مورخ ۷۰/۱۲/۲۰، موضوع در جلسه شورای نگهبان مطرح و مورد بحث و بررسی اعضای شورا قرار گرفت، اعضا حاضر در جلسه متفقاً نظرشان بر این بود که:

«شورای نگهبان در خصوص مغایر بودن تبصره‌های بودجه با قانون اصلی دستگاه‌های دولتی، نظر تفسیری ابراز نداشته و اگر منظور نظریه مورخ ۱۳۶۳/۱۲/۱۹ شورا در خصوص تعدادی از تبصره‌های بودجه سال ۱۳۶۴ است، نظر مزبور، نظر تفسیری نبوده و صرفاً در مورد خودش یعنی لایحه بودجه سال ۱۳۶۴ کاربرد دارد و به هر حال قابل تسری به قوانین قبلی نیست. حل مشکل مطرح شده در نامه فوق‌الذکر از طریق مجلس شورای اسلامی و تصویب قانون امکان‌پذیر است و در محدوده اختیارات شورای نگهبان نیست.»

قائم‌مقام دبیر شورای نگهبان

حسین مهرپور

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

→

۱۳۷۰/۱۱/۲ همراه با پی‌نوشت ریاست جمهوری که مرقوم نموده بود: «شورای محترم نگهبان لطفاً نظر بدهید» به شورای نگهبان ارسال نمود و دبیرخانه شورا طی نامه‌ای به شماره ۲۴۵۲ مورخ ۷۰/۱۱/۱۵ در پاسخ نوشت:

«در خصوص استقلال سازمان انرژی اتمی چون موردی برای اظهار نظر شورای نگهبان در این خصوص وجود ندارد، باید منتظر تصویب لایحه مطروحه در مجلس ماند.»

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم مکملان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سپهبد قرنی،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۳۱۴۵ - ۱۴۶۳
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir